

๑. บทสรุป

จากความสำคัญของปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ซึ่งมีผลต่อการสูญเสียของรัฐทั้งในค่านงบประมาณแผ่นดิน และมีผลเสียหายต่อการพัฒนาประเทศ ให้เจริญก้าวหน้า และต่อระบบแบบแผนของทางราชการ ตลอดจนความสัมพันธ์ของประชาชนอันมีผลกระทบถึงเสถียรภาพของรัฐบาลดังกล่าว ทำให้หลาย ๆ ประเทศมีความเห็นว่าการจัดตั้งหน่วยงานที่มีภาระหน้าที่โดยเฉพาะในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ เช่นเดียวกับ ป.ป.ป. เป็นสิ่งที่จำเป็นเนื่องจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีอยู่มีภาระหน้าที่ในด้านอื่น จนไม่อาจทุ่มเทอย่างเต็มที่ถึงความสามารถในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการฯ ได้ ซึ่งในส่วนของการกระทำที่ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของ ป.ป.ป. ดังกล่าว แม้ว่าการดำเนินการในด้านป้องกันน่าจะเป็นวิธีทางที่ดีกว่าการปราบปรามก็ตาม แต่ภาระหน้าที่ในการปราบปรามดังกล่าวก็ยัง เป็นสิ่งที่จำเป็น และจะต้องดำเนินการควบคู่ไปด้วย ซึ่งในการศึกษาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการดังกล่าว จากการศึกษาบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ และการดำเนินการสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการ ป.ป.ป. และสำนักงาน ป.ป.ป. ในกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการดังกล่าว ตลอดจนการศึกษาเปรียบเทียบกับองค์กรที่มีภาระหน้าที่เช่นเดียวกับ ป.ป.ป. ในต่างประเทศ อาจสรุปได้ดังนี้

ในค่านประสิทธิภาพในการสืบสวนสอบสวนของ ป.ป.ป. ดังกล่าว จากการศึกษาพบว่าเคมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ.๒๕๑๔ มิได้กำหนดขอบเขตนิยามของคำว่า "การทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ" ไว้ในทางปฏิบัติคณะกรรมการ ป.ป.ป. จึงได้กำหนดคำนิยามของคำว่า

"การทุจริตในวงราชการ" และ "การประพฤติมิชอบในวงราชการ" เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติ ซึ่งในส่วนนิยามของคำว่า "การประพฤติมิชอบในวงราชการ" ดังกล่าว คณะกรรมการได้กำหนดไว้ว่า หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติกรอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ในวงราชการ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ดังกล่าว โดยมิชอบอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน หรือคำสั่ง ไม่ว่าจะการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติจะเป็นการทุจริตด้วยหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ให้รวมถึงการประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงด้วย

จากนิยามดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเดิมคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้กำหนดขอบเขตของคำว่า "การประพฤติมิชอบในวงราชการ" ไว้กว้างขวางมาก การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืน ระเบียบ แบบแผน หรือคำสั่ง มติคณะรัฐมนตรีทุกประเภท หากมิใช่เป็นเรื่องความประพฤติส่วนตัวก็เป็นการประพฤติมิชอบในวงราชการ ทำให้ ป.ป.ป. มีเรื่องที่จะต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวน มาก แม้เป็นเรื่องกล่าวหาในการกระทำผิดกรณีเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ทางราชการ จนทำให้ไม่สามารถทำการสืบสวนสอบสวนในคดีเล็ก กล่าวคือ การสอบสวนไม่สามารถหาข้อเท็จจริงแห่งการกระทำผิดได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ต่อมาตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้กำหนดนิยามของคำว่า "ประพฤติมิชอบในวงราชการ" ไว้ โดยให้ความหมายครอบคลุมเฉพาะการกระทำการฝ่าฝืน คำสั่ง ซึ่งมุ่งหมายจะควบคุมดูแลการรับ การเก็บรักษา หรือการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดินเท่านั้น ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้มีประกาศเพิ่มเติมตามอำนาจที่ให้ไว้ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวว่าหากข้อกล่าวหาเกี่ยวกับการประพฤติมิชอบในวงราชการดังกล่าว มิใช่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยขององค์กลางบริหารงานบุคคลของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และผลแห่งการกระทำก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการเพียงเล็กน้อย หรือเป็นการกระทำโดยมุ่งหวังให้เกิดผลดีแก่ทางราชการ หรือระมัดระวังรักษาผลประโยชน์แก่ทางราชการ คณะกรรมการจะไม่รับหรือยกขึ้นพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

ซึ่งทำให้เห็นได้ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ป. จะมุ่งการสืบสวนสอบสวนเฉพาะการทุจริต
ในวงราชการ ซึ่งเป็นความผิดอาญา และเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และการประพฤติก
มิชอบในวงราชการในเรื่องสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวกับเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์ของแผ่นดิน
ซึ่งขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่แคบลงดังกล่าวจะทำให้การสืบสวนสอบสวนของ ป.ป.ป. มี
ประสิทธิภาพ และบรรลุผลตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว อย่างไรก็ตาม
ในเรื่องดังกล่าวคณะกรรมการ ป.ป.ป. ควรจะชี้แจงให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าใจถึง
ขอบเขตอำนาจหน้าที่ซึ่งแคบลงดังกล่าวโดยแจ้งชัดเพื่อมิให้เกิดความเข้าใจผิดว่า
คณะกรรมการ ป.ป.ป. ละเลยการดำเนินการต่อเรื่องที่ประชาชนได้ร้องเรียน หรือแจ้ง
เบาะแสมาให้

ในการศึกษาเกี่ยวกับองค์กรและอำนาจในการสืบสวนสอบสวนของ ป.ป.ป.
พบว่าตามพระราชบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดคุณสมบัติในส่วนที่เกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ
หรือประสบการณ์อันจำเป็นแก่การสืบสวนสอบสวนโดยมีประสิทธิภาพไว้ และมิได้มีการกำหนด
ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการคัดเลือกบุคคลผู้จะมาดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ ป.ป.ป.
กรรมการ ป.ป.ป. และอนุกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้ตั้งขึ้นเพื่อ
ทำหน้าที่เกี่ยวกับการพิจารณาสอบสวนเรื่องกล่าวหา ร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการ
ทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการไว้โดยแจ้งชัดเพื่อให้การคัดเลือกดังกล่าวกระทำโดย
มีกฎเกณฑ์แน่นอนมิใช่เป็นไปตามอำเภอใจของผู้มีอำนาจในการคัดเลือกแต่อย่างใด ทั้งนี้
องค์กรในการสืบสวนสอบสวนดังกล่าวเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของการมีประสิทธิภาพ
และการประสมผลสำเร็จของการสืบสวนสอบสวน นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. ซึ่งเป็น
ผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ป.
หรือคณะอนุกรรมการ ป.ป.ป. ดังกล่าว ก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดความรู้ ความสามารถ
และประสบการณ์ในการสืบสวนสอบสวนโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ใหม่ ๆ เนื่องจาก
สำนักงาน ป.ป.ป. ยังไม่มีการฝึกอบรมเพื่อฝึกฝนเจ้าหน้าที่ในระดับต้น และการเพิ่มพูน
ความรู้ความสามารถ และประสิทธิภาพในการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ ป.ป.ป.
ทุกระดับอย่างเพียงพอ

นอกจากนี้อำนาจตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการฯ กำหนดไว้ให้แก่ ป.ป.ป. เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้กำหนดไว้เพียงการมีหนังสือสอบถามข้อเท็จจริงจากส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่สืบสวนสอบสวนมาให้ถ้อยคำ หรือส่งบัญชี หรือเอกสารใด ๆ และการขอให้พนักงานอัยการแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกสอบสวนเท่านั้น ซึ่งไม่เพียงพอกับภาระหน้าที่ในการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการดังกล่าวโดยเฉพาะในเรื่องการทุจริตในวงราชการ ซึ่งมีผลเสียหายทั้งในค่านิยมประมาณแผ่นดิน ตลอดจนการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าแก่ตัวระบบแบบแผนของทางราชการซึ่งส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาลดังกล่าว แต่การให้อำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวไม่มากเพียงพอแก่การปฏิบัติการกิจดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ โดยขาดอำนาจหน้าที่สำคัญและจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การสืบสวนสอบสวนในกรณีที่สำคัญและเร่งด่วนอย่างยิ่ง เช่น การจับกุม การค้น การยึด และอายัดพยานหลักฐานที่สำคัญ เพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาได้รู้ตัวล่วงหน้า และอาศัยอำนาจในตำแหน่งหน้าที่ทำลาย ขอนเร้น หรือบิคมบังพยานหลักฐานบางส่วน ซึ่งอำนาจตามกฎหมายเพียงการเรียกให้ส่ง เอกสารหลักฐานดังกล่าวย่อมไม่เพียงพอ

เมื่อเปรียบเทียบกับอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานหรือองค์กรที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงที่คล้ายคลึงกับ ป.ป.ป. เช่น คณะกรรมการสำนักงานตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ (ก.ต.ป.) สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (ส.ท.ง.) พนักงานสอบสวน กรรมการสอบสวนทางวินัย หน่วยงานหรือองค์กรเหล่านี้มีอำนาจในการจับกุม ตรวจ ค้น ยึด และอายัด พยานหลักฐานได้

นอกจากนี้เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับหน่วยงานของหลาย ๆ ประเทศ ซึ่งรวมทั้งประเทศในกลุ่มเพื่อนบ้านของประเทศไทยที่มีภาระหน้าที่เช่นเดียวกับ ป.ป.ป. พบว่าในประเทศเหล่านี้ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการมอบอำนาจในการสืบสวนสอบสวนให้แก่หน่วยงานดังกล่าวอย่างกว้างขวาง เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ได้ผล

อย่างจริงจัง โดยให้อำนาจในการจับกุมโดยไม่มีหมาย อำนาจในการเข้าไปในสถานที่
ราชการหรือหน่วยงานของรัฐเพื่อทำการตรวจ ค้น บังคับ อายัดพยานหลักฐาน บางประเทศ
เช่น ฮองกง และบรูไน เพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกสอบสวนเดินทางหลบหนีไปนอกประเทศ
หรือเดินทางไปมาระหว่างประเทศทำให้เกิดอุปสรรคในการสืบสวนสอบสวน หน่วยงานของ
ประเทศดังกล่าวมีอำนาจยื่นคำขอต่อศาลเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวส่งมอบหนังสือเดินทาง
ให้แก่ผู้บริหารของหน่วยงานนั้นได้ภายในระยะเวลาอันสมควร ในบางประเทศได้ใช้ระบบ
การสืบราชการลับอันเป็นประโยชน์แก่การสืบสวนสอบสวนเป็นอย่างมาก ซึ่ง ป.ป.ป.
ยังมีได้ใช้วิธีการดังกล่าวในการสืบสวนสอบสวน นอกจากนี้อำนาจในการสืบสวนสอบสวน
ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้เป็นอำนาจของประธานกรรมการ ป.ป.ป. หรือ
กรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งได้รับมอบหมายจากประธานกรรมการ ป.ป.ป. จึงไม่สอดคล้องกับ
ทางปฏิบัติที่ผู้ที่มีบทบาทและกำลังสำคัญในการสืบสวนสอบสวนตามพระราชบัญญัติดังกล่าวคือ
เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. และเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดใน
สำนักงาน ป.ป.ป. ไม่มีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนเป็นของตนเอง แม้ว่าในทางปฏิบัติ
ประธานกรรมการ ป.ป.ป. จะได้มอบหมายอำนาจดังกล่าวให้กับเลขาธิการคณะกรรมการ
ป.ป.ป. เพื่อให้การสืบสวนสอบสวนมีประสิทธิภาพและความคล่องตัวมากขึ้นก็ตาม
อย่างไรก็ตาม อำนาจดังกล่าวก็เป็นอำนาจโดยเจตนาของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการ
คณะกรรมการ ป.ป.ป. ในกรณีที่เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. ไม่อยู่หรือไม่สามารถ
ปฏิบัติหน้าที่ได้ รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. หรือผู้รักษาการแทนก็ไม่อาจใช้
อำนาจดังกล่าวแทนได้ ซึ่งทำให้การปฏิบัติหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ ป.ป.ป.
ไม่เป็นไปโดยรวดเร็วและคล่องตัวเท่าที่ควร

จากการศึกษาในส่วนกระบวนการสืบสวนสอบสวนของ ป.ป.ป. พบว่า
การพิจารณาปรับเรื่องไว้ค่าเป็นการสืบสวนสอบสวน คณะอนุกรรมการ ป.ป.ป. จะเป็นผู้
กลั่นกรองว่าเรื่องใดควรจะปรับไว้ค่าเป็นการสืบสวนสอบสวน หรือแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
พิจารณาปรับค่าเป็นการต่อไป เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. หรือเจ้าหน้าที่ระดับสูงของ

สำนักงาน ป.ป.ป. ไม่มีอำนาจในการพิจารณาเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียนแต่อย่างใด
บางกรณีทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องกล่าวหาคลังกล่าวล่าช้าและไม่ทันเหตุการณ์

นอกจากการศึกษาในส่วนปัจจุบันที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการสืบสวนสอบสวน
ของ ป.ป.ป. ดังกล่าวแล้ว วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ยังได้ศึกษาไปถึงกรณีที่กฎหมายถือว่า
การสืบสวนสอบสวนของ ป.ป.ป. ดังกล่าว เป็นเพียงการสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อหามูล
ความผิด ไม่อาจถือเป็นข้อเท็จจริงที่พึงได้ยุติหรือเด็ดขาด ดังนั้น ในกรณีที่การสืบสวน
สอบสวนได้พบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้กระทำการทุจริตหรือประพฤตินิষอบ คณะกรรมการ
มีอำนาจดำเนินการ เพียงชี้มูลความผิดทางวินัยหรืออาญาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น และ
ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการทางวินัยต่อไป หรือส่งเรื่องให้
พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนคดีอาญา ซึ่งเห็นได้ว่าจะต้องมีการสอบสวนเพื่อยืนยัน
ข้อเท็จจริงจากการสอบสวนของ ป.ป.ป. ดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง โดยผู้บังคับบัญชาของ
เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น หากจะมีการลงโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น หรือหากจะมี
การฟ้องคดีความผิดทางอาญาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นต่อศาล ก็จะต้องมีการสอบสวนคดีอาญานั้น
โดยพนักงานสอบสวนอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งการสอบสวนข้อเท็จจริงอีกครั้งหนึ่ง ทำให้มีอุปสรรค
ตามมาเสมอว่าผลการสอบสวนทางวินัยหรือผลการสอบสวนคดีอาญาดังกล่าวแตกต่างไปจาก
ผลการสอบสวนของ ป.ป.ป. ในสาระสำคัญ โดยมีผลให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ผู้นั้นลงโทษสถานเบา หรือสั่งยุติเรื่อง หรือในคดีอาญาพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ
มีคำสั่งไม่ฟ้องคดีแก่ผู้ต้องหา ซึ่งเมื่อพิจารณาในแง่ที่ว่าการศึกษาวิจัยชี้ขาดของ
ป.ป.ป. ได้กระทำในรูปของคณะกรรมการ มิได้พิจารณาชี้ขาดโดยบุคคลเพียงคนเดียว
และได้พิจารณาใน ๒ ชั้นตอน คือ คณะอนุกรรมการ ป.ป.ป. และคณะกรรมการ ป.ป.ป.
ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิความนับแห่งกฎหมายดังกล่าว ผลการสอบสวนของ ป.ป.ป.
จึงน่าจะเป็นที่น่าเชื่อถือและมีน้ำหนักแก่การรับฟังได้ไม่น้อย ดังนั้น ตามพระราชบัญญัติป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ ๒) จึงได้มีบทบัญญัติเพิ่มเติม
จากพระราชบัญญัติฉบับเดิมโดยให้ถือสำนวนการสอบสวนของ ป.ป.ป. เป็นหลักในการสอบสวน

ทางวินัยให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ป. ในการโต้แย้งผลการดำเนินการทางวินัย
ของผู้บังคับบัญชาไปยังนายกรัฐมนตรี หรือประธานกรรมการตุลาการ ในกรณีที่
เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นข้าราชการตุลาการได้ แต่ในส่วนการดำเนินการคดีอาญาตามพระราชบัญญัติ
ดังกล่าวมิได้มีบทบัญญัติให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ป. ในการโต้แย้งผลการดำเนินการคดีอาญา
ดังกล่าวในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีแก่ผู้ต้องหา ซึ่ง
คณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้ชี้มูลความผิดและส่งเรื่องไปให้ดำเนินคดีแต่อย่างไร

๒. ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การดำเนินการของ ป.ป.ป. กรณีทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
ได้ผลจริงจัง ควรขยายงานด้านการป้องกันให้มากขึ้น เช่นการเสนอมาตรการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการเฉพาะปัญหา เช่นมาตรการป้องกัน
การทุจริตในกรมตุลาการ กรมตำรวจ ฯลฯ และควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ
เพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงอำนาจหน้าที่และวิธีปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ป. เพื่อ
ประโยชน์ในด้านความเชื่อถือและในด้านการให้ความร่วมมือ เช่นอาจเปิดเผยรายละเอียด
ผลการสืบสวนสอบสวนในบางระดับแก่สาธารณชนหรือสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้
ควรมีการแก้ไขดังต่อไปนี้ควบคู่ไปด้วย

๒.๑ ในด้านกฎหมาย

๒.๑.๑ ป.ป.ป. ควรให้ความสำคัญแก่การสืบสวนสอบสวนด้านการ
ทุจริตในวงราชการและการประพฤติมิชอบในวงราชการซึ่งเป็นความผิดอาญามากกว่า
ประเภทที่เป็นความผิดวินัยเพียงอย่างเดียว แม้ในขณะนี้ยังไม่อาจแก้ไขตัวบทกฎหมายได้
ก็น่าจะกำหนดเป็นนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ไปก่อนได้

๒.๑.๒ ควรแก้ไขกฎหมายเพิ่มอำนาจที่จำเป็นแก่กรรมการ ป.ป.ป. อนุกรรมการ ป.ป.ป. และเจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. เช่นอำนาจในการจับกุม ตรวจค้น ยึด อาัยศมมุขมิฐีหรือเอกสาร เข้าไปในสถานที่ใด ๆ ตั้งแต่เวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึง พระอาทิตย์ตกคั้งเช่นในกฎหมายของหน่วยงานอื่นซึ่งให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของตน รวมทั้ง อำนาจในการยึดหนังสือเดินทางของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา เช่นกรณีตามกฎหมาย ของฮ่องกง และบรูไน

๒.๑.๓ ควรแก้ไขกฎหมายเพิ่มเติมคุณสมบัติอันจำเป็นแก่การสืบสวนสอบสวน ในกรณีแต่งตั้งกรรมการและอนุกรรมการ ป.ป.ป. นอกจากนี้ในอนาคตควรมีการกำหนด กฎเกณฑ์ภายในสำนักงาน ป.ป.ป. ในการคัดเลือกหรือเสนอชื่อเพื่อแต่งตั้งบุคคลดังกล่าวด้วย

๒.๑.๔ ควรแก้ไขกฎหมายให้อำนาจแก่เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. เพิ่มขึ้น เช่นมีหลักประกันในการดำรงตำแหน่งที่มั่นคงขึ้นมากกว่าการดำรงตำแหน่งเพียง ๔ ปี ควรให้อำนาจในการสืบสวนสอบสวนในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. และสิ่งการต่าง ๆ ในการสืบสวนสอบสวนได้ อย่างน้อยก็ไม่ควรน้อยกว่าอำนาจในการ สอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๒.๑.๕ ควรแก้ไขกฎหมายให้อำนาจแก่คณะกรรมการ ป.ป.ป. เมื่อชี้มูลความผิดอาญา และส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีอาญาแล้ว พนักงานสอบสวน ไม่ควรมีอำนาจเปลี่ยนแปลงผลการสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการ ป.ป.ป. นอกจาก แสวงหาพยานหลักฐานให้รัดกุมยิ่งขึ้น แต่ถ้าพนักงานสอบสวนพบพยานหลักฐานที่แตกต่างออกไป อันนำไปสู่ผลการสอบสวนที่แตกต่างกันจนพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีแก่ผู้ต้องหา ก็ควรให้ คณะกรรมการ ป.ป.ป. มีอำนาจเสนอความเห็นโต้แย้งเพื่อนำไปสู่การชี้ขาดโดยบุคคล อื่นซึ่งมีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไปได้ด้วย

๒.๒ ในด้านกรพัฒนาบุคลากร

ควรพัฒนาบุคลากรซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการสืบสวนสอบสวน
ให้มีความรู้ ความสามารถและความชำนาญในการสืบสวนสอบสวน